

НАЦІОНАЛЬНА СПРЯМОВАНІСТЬ ПІДРУЧНИКІВ З ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ ДЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Новосельська Н.Т., асистент, Львівський національний університет імені Івана Франка, факультет педагогічної освіти, кафедра початкової та дошкільної освіти

Відповідно до Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді, серед виховних напрямів найбільш актуальним сьогодні виступає національне виховання, яке закладає фундамент для формування свідомості як сучасної української молоді, так і прийдешніх поколінь, які вбачатимуть у державі запоруку особистісного розвитку, сповідуватимуть ідеї гуманізму, демократії, толерантності, виваженості та відповідальності за своє життя та долю рідної держави.

Провідне місце у формуванні національних почуттів учнів початкової школи посідає позакласне читання, оскільки література є могутнім джерелом національної духовності, своєрідним генетичним кодом, пам'яттю народу. В художній літературі знаходять своє вираження історія, ідеали, традиції, моральні цінності, ментальність нації.

Наш народ справді дуже дорого заплатив за своє право бути вільним, щоб жити не за приписами чужинців, а за своїми правилами. І ми завжди пам'ятаємо про це, бо саме з цієї пам'яті й починається наше розуміння рідної історії. Ми знаємо, що минуле тісно пов'язане з майбутнім, а тому вивчати, пізнавати минуле й сучасне своєї землі й свого народу – це й пізнавати себе. “Адже кожен із нас – як зернина на пшеничному лану народу. Кожен має в своїй душі те, що вирізняє українців з-поміж інших національностей у світі.” [4, 5]. Ми повинні бути гідними вкраїнського імені й дякувати долі за щастя – бути дітьми України.

Національній ідеї та історичній пам'яті українського народу присвячені майже усі твори читанки для дорослих і дітей “Я дитина України”. Розміщений на одній із перших сторінок, вірш О. Кониського “Молитва за Україну”, написаний ним ще в 1885 році, і досі не втратив своєї актуальності [4, 8]. Це урочистий музичний твір, відомий також під назвою «Боже великий, єдиний, нам Україну храни» або як церковний гімн України, у якому автор благає Бога захистити рідну Україну, ростити дітей у чистій любові до рідного краю, а для народу він просить особливі “ласки-щедроті”: освітити його промінням “світла науки і знання”, дати таку довгоочікувану волю, добру долю, щастя і многая літа [4, 8].

Вірш-гімн П. Чубинського “Ще не вмерла Україна” [4, 10] (1862) підкорив рідкісну для поезії вершину – став неперевершеним виразником загальнонаціональних устремлінь, символом нації. У творі автор висловлює оптимізм та віру у краще майбутнє нашої держави, впевненість та переконання у тому, що скоро “згинуть наші воріженьки” і ми вже нікому не дозволимо панувати на вкраїнській землі. А для цього ми повинні бути сильними, мужніми, згуртованими; показати, що ми справжні нащадки козацького роду і за нашу свободу ми готові покласти і тіло, і душу. Написані приблизно в один

період, ці твори відображають історичну дійсність того часу, коли Україна була поділена між двома імперіями, а отже ідея національної самоідентичності, свободи та незалежності відчувалася особливо гостро.

Не залишаються осторонь проблеми національного виховання поети ХХ століття та наші сучасники. Так, В. Сосюра звертається до людей з проханням завжди любити свою Україну, як сонце, як вітер, як води, в щасливі й нещасливі години нашого життя, у сні й наяву [4, 13]. В. Симоненко в поезії “Лебеді материнства” [4, 21] стверджує, що можна все вибрати на світі, окрім рідної матері й батьківщини.

Д. Павличко зізнається, що став щасливим, коли відчув, що в його серці є те, “що належить тільки Україні” [1, 59] і у віршах “Де найкраще місце на землі” [1, 54] та “Два кольори” [1, 58] доводить, що найбільш благодатним є край, де людина народилась, а тому завжди відчуватиме потребу повернутись до нього, адже “хто зберіг любов до краю і не зрікся роду, той ім’ям не вмере ніколи в спогадах народу” [2, 137].

М. Вороний в поезії “За Україну!” [4, 8] закликає присягнути вітчизні на вірність, у відповідний час йти виконувати свій національний громадянський обов’язок – захищати свою державу і віддати в боротьбі за честь, волю, долю і народ України все, в тому числі й життя. О. Олесь, порівнюючи національну честь з провідною зіркою, пропонує йти за нею, поки “над рідною землею в красі не спиниться вона” [4, 12], маючи на увазі, що потрібно пишатися та гордитися рідною країною, піклуватися, щоб наша держава ставала щораз сильнішою, красивішою, достойнішою.

Художні твори, вміщені у підручники для позакласного читання, виховують в учнів початкової школи високу національну свідомість, гуманістичні й загальнолюдські цінності, почуття вірності, відповідальності, любові до батьківщини, турботи про свій народ, готовності до виконання громадянського і конституційного обов’язку щодо захисту національних інтересів, цілісності та незалежності держави.

Список використаних джерел.

1. Барна М. М., Волощенко О. В., Козак О. П. Літературне читання. Книга для читання. 4 кл. Тернопіль : Астон, 2015 .Ч. 1. 240 с.
2. Верес О. І., Кирпа Г. М., Чередниченко Д. С. Зелена неділя. Літня читанка для початкової школи. Київ : Освіта, 1993. 225 с.
3. Наказ МОН України від 16.06.2015 № 641 Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді [Електр. ресурс]. Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/4068>
4. Я дитина України. Читанка для дітей та дорослих / упоряд. М. Слабошпицький, Т. Качалова. Київ : Рада, 1997. 184 с.